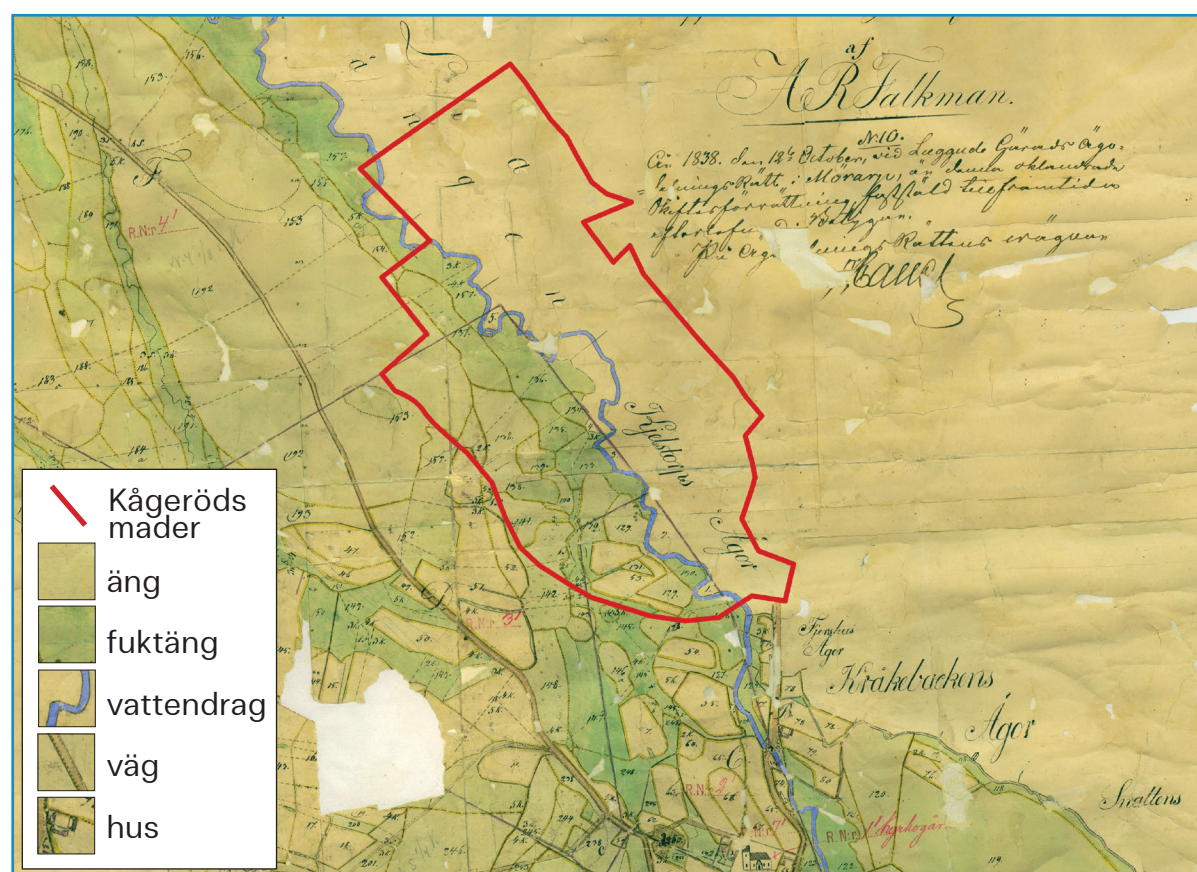

Vegeås strandängar – nu och då

Kågeröd ligger i risbygden – mellan Söderåsens skogsbygd och slättbygden kring Svalöv. Här livnärde bönderna sig på boskapsuppfödning och landskapet täcktes av ängar och betesmarker med spridda träd och buskar. Åarna ringlade fram genom landskapet och svämmade över vid högvatten. Åvattnet gödslade strandängarna så att de gav rika höskördar. Dessa ängar kallas för mader. Så här beskrev Linné trakten 1749:

”Härligare land kunde inte naturen avbilda än det som här mellan slätten och skoglandskapet inget land i Europa överträffar denna ort i fägring och behaglighet, i mildt klimat och fetma.”

1838 Den här kartan är från 1838 och utgör ett underlag till en skiftesreform för Kågeröd. I lantmätarens anteckningar kan man läsa att de gulgröna ytorna är torrare ängar och de mer mörkgröna är våtare. Vegeå ringlar fram genom ängsmarkerna och gårdarna ligger samlade runt byns kyrka. På nordöstra sidan om ån bredde Liaängen ut sig.

Maderna – de våta strandängarna

Vill du få en bild av hur landskapet såg ut här i början på 1800-talet så kan du göra ett besök i naturreservatet Liaängen, som ligger en kilometer nordväst om Kågeröds mader. På kartan från 1838 kan du se att Liaängen sträckte sig nästan ända fram till platsen där du nu står. I de fuktiga blomrika ängarna fanns det gott om insekter vilket i sin tur gav ett rikt fågelliv. På denna tid var det gott om både stork och vadarfåglar, som tofsvipa och rödbena.

Här i Kågeröds mader har en del av detta förlorade landskap återskapats. Längs med stigen i väster har fröer från traktens ängsflora såtts in. Om några år kan du njuta av ängens olika örter, som gullviva, ängsvädd, höskallra, humleblomster och rödklint. Du kan också studera humlor, bin och fjärilar som ivrigt letar efter nektar och pollen.

1915 Vegeå har rätats ut i norr och delar av fuktängarna har torrlagts och omvandlats till åker eller skog. Lövskogen hade ungefär samma utbredning 1915 som den har idag. Norr om Kågeröds mader har delar av Liaängen växt igen till lövskog. Fler gårdar och hus har byggts utanför bykärnan. Och järnvägen, den svart-vita linjen i kartan, har kommit till Kågeröd.

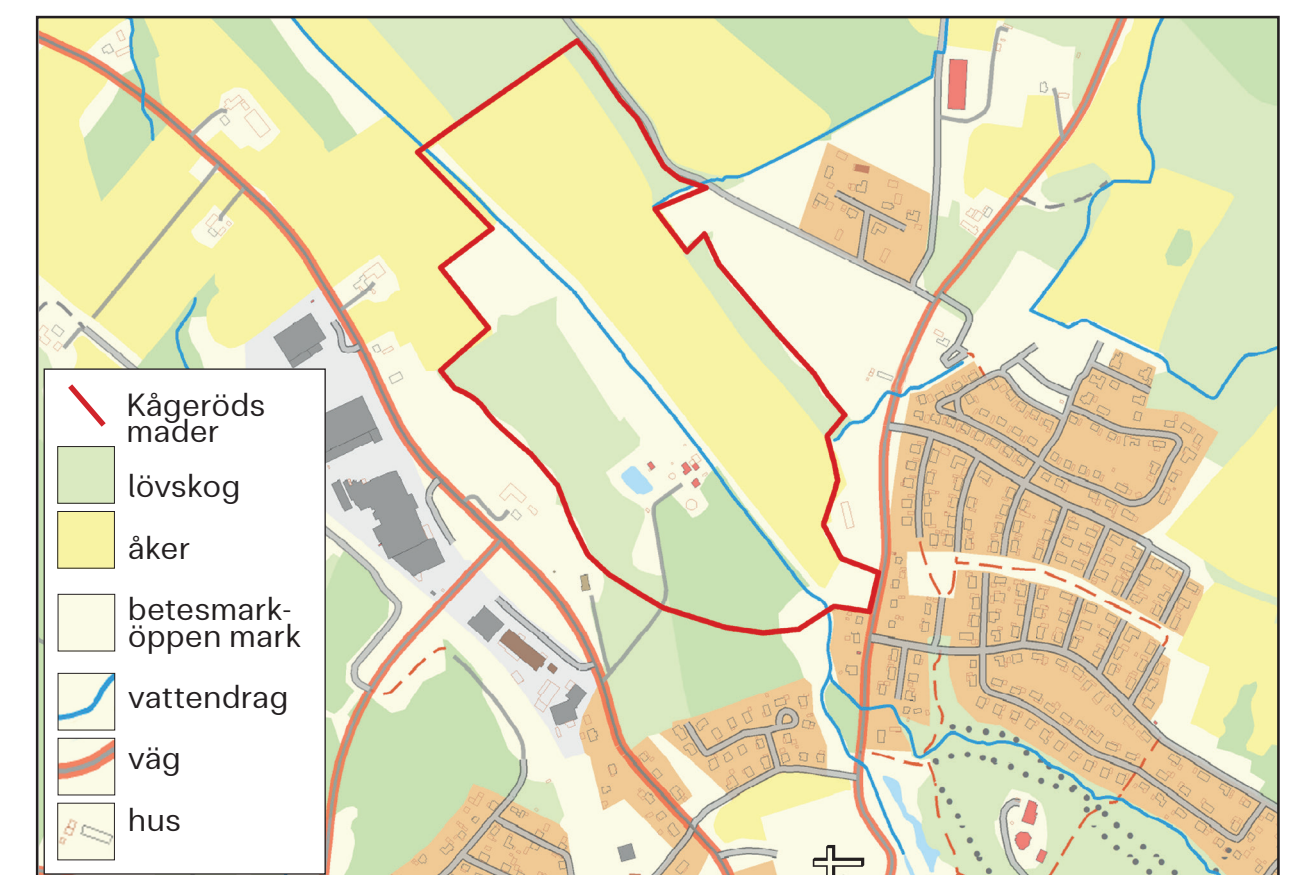
Tofsvipa och rödbena är två vadarfåglar som var vanligare i det gamla jordbrukslandskapet.

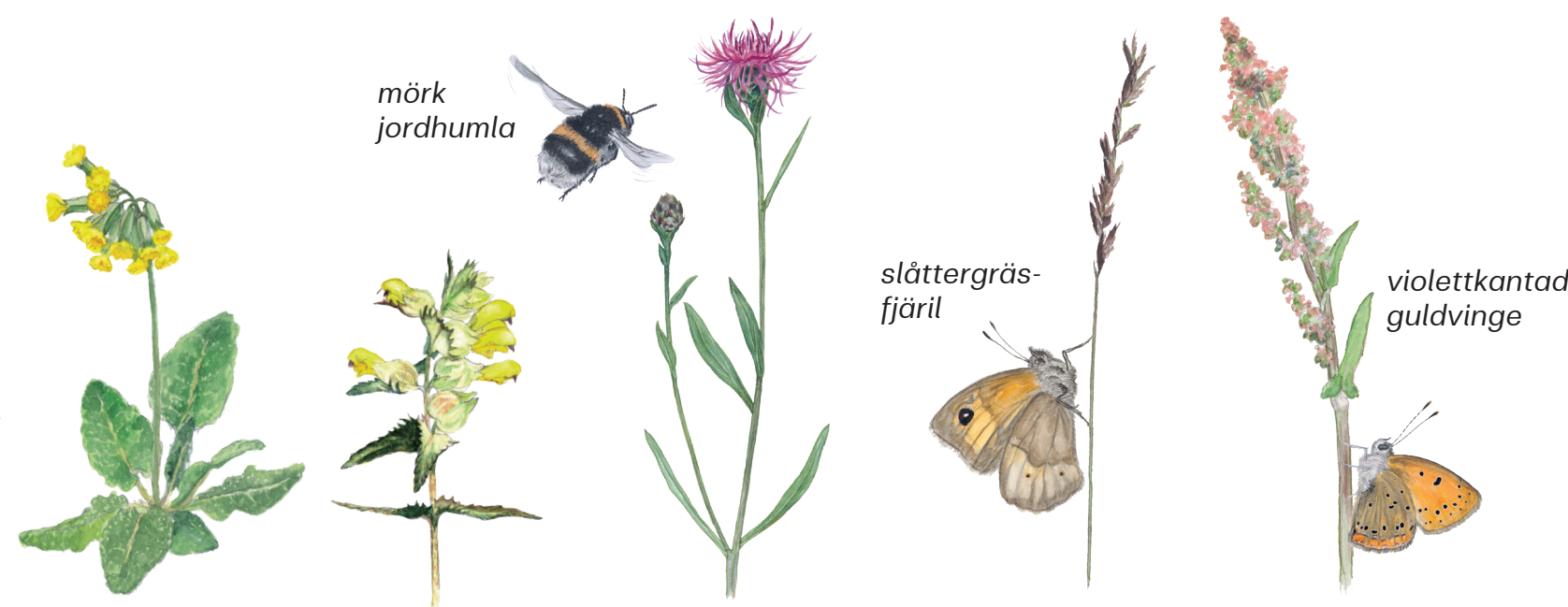
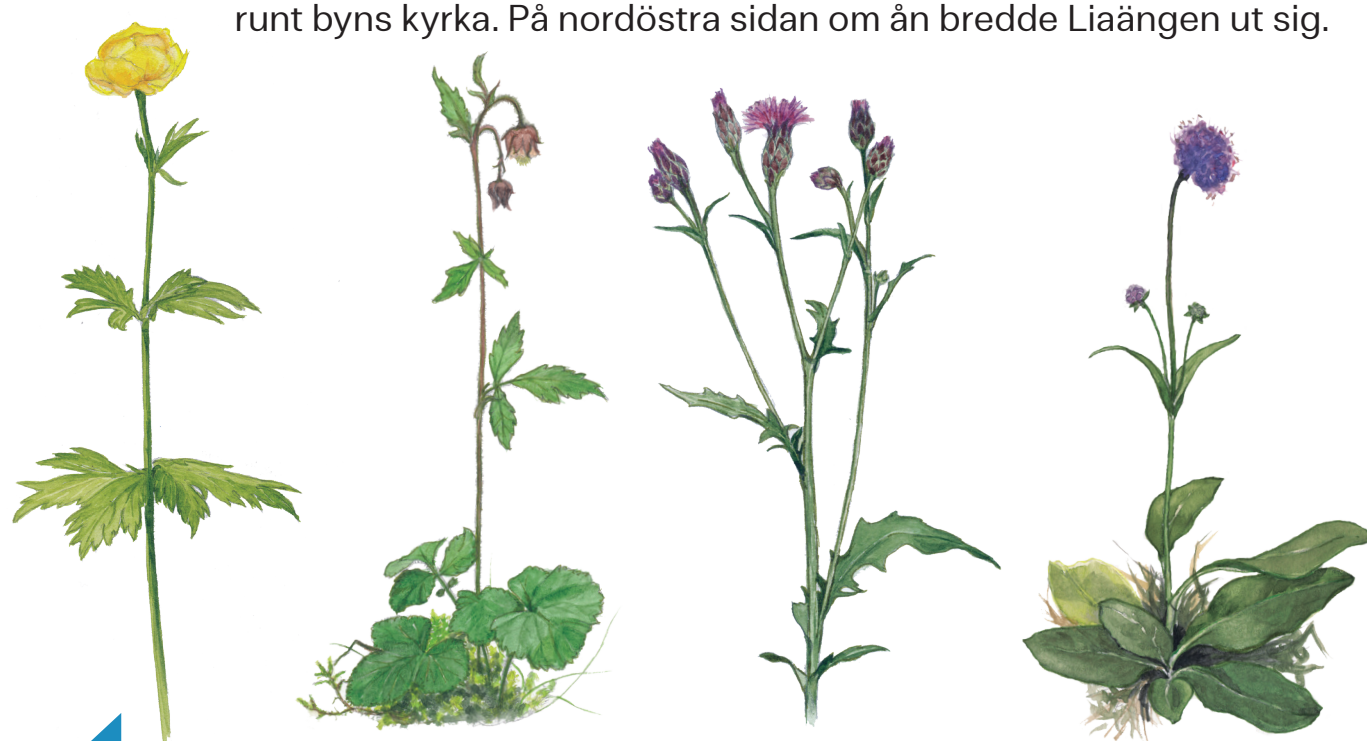
Historiska kartor berättar

För att effektivisera jordbruket på 1700- och 1800-talen samlades åkrar, ängar och betesmarker till större enheter. Gårdarna flyttades ut i jordbrukslandskapet för att ligga i anslutning till ägorna, istället för samlade i byar med ägorna spridda runt byn. Detta kallas skiftesreformer. För att kunna göra en rättvis uppdelning så mätte och beskrev en lantmätare markerna i detalj, i både karta och text.

Kartan längst till vänster är en skifteskarta från 1838. I lantmätarens texter kan du läsa allt om markens egenskaper, vad den används till och vad som växer där. Lantmätarnas handstilar är inte alltid lättlästa och bortglömda ord som "toft" (tomt) och "sidd" (fuktig äng) används ofta. Men det är väl värt besväret om du vill få en bild av dina förfäders landskap.

2020 Vegeå har rätats ut ytterligare. På kartan från 1838 kan du se hur åns naturliga, slingrande fåra såg ut. Om du jämför med kartan från 1915 syns också att ett av åns biflöden på östra sidan är nerdraget under jord. Alla bäckar slutar nu i skogskanten. År 2022 anlades Kågeröds mader med nya våtmarker och delar av den gamla åfåran återskapades. Naturen kring Vegeå har fått en ny chans.

fuktigare

smörboll

humleblomster

ängsskära

ängsvädd

gullviva

höskallra

rödklint

rödven

torrare

ängssyra

Gå på spaning efter spår från förr. Till exempel stengårdsgårdar (stenmurar), ruiner, rester från stängsel och gamla vägar. Ängsväxterna, fjärilarna och bina visar hur det såg ut i nästan hela landskapet för 200 år sedan. Gå riktigt nära och se när en insekt suger nektar från en blomma. Ser du "snabeln" som den sticker in som ett sugrör i blommans mitt?

